

Po prevratu je bila z odlokom ministrstva prosvete zagotovljena učitelstvu popolna svoboda, in najnovejši zakoni izrecno zahtevajo, da se mora učitelj udeleževati izvenšolsko z narodnim izobraževanjem.

Učitelstvu se v zadnjem času šteje v dobro tudi pri oceni, ako se izvenšolsko javno udeležuje. Zato se vršijo vsako leto učiteljski tečaji, da se usposablja za sistematično delo med narodom. Za kar je bilo učitelstvo pod Avstrijo preganjano, to mora sedaj izvrševati kot službeno dolžnost; a ta dolžnost je dokaj prijetna, ker se prav pri tem nudi učitelstvu široko polje in hvaležno delo pri vzgoji naroda.

Ne samo na Češkem, Moravskem in Sleziji, marveč tudi na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji se je učiteljsko sodelovanje pri vzgoji in izobrazbi naroda izkazalo za najuspešnejše; saj je vendar učitelj že sam ob sebi pozvan, da vrši ljudsko izobraževalno misijo.

Da bi pa učitelji, ki so prosvetni delavci med narodom, mogli uspešno izvrševati svoje funkcije, je želeli, da ne bi bili prezaposleni z nadštevilnimi urami in prenatrpanimi razredi v šoli. Pokrajinske šolske uprave imajo nalogo paziti na to, da se izvaja ta odredba ministrstva prosvete.

Ministrstvo prosvete je podvzelo korake, da dobe bodoči učitelji neobhodno potrebne znanje tudi za ljudsko izobraževalno delo. V IV. letniku bodo peturna informacijska predavanja o ljudski vzgoji in izobraževanju ter o javnih knjižnicah. Želeli bi bilo, da bi bila predmeta »državljanstva vzgoja in nauk o knjižnicah« vobče uvrščena med stalne predmete učiteljskih in bi se oba poučevala kot obilgatna predmeta z drugimi nauki o narodnem izobraževanju.

Šola mora postati kraj, kjer naj se koncentri vse ljudsko izobraževalno delo. V šoli so nevtalna in najprikladnejša tla za večino ljudsko izobraževalnih akcij. Zato je naročilo ministrstvo prosvete upravam ljudskih šol, da dajo na razpolago šolske prostore za poučno predavanja, godbene in literarne večere, mladinske prireditve, za javne knjižnice in vse druge prosvetne namene.

Učitelstvo in ljudskoizobraževalna akcija

Vojna doba je napravila v moralnem pogledu mladine in ljudstva vobče veliko škodo, katero je neobhodno potrebno odpraviti.

Učitelstvo je imelo pri tem delu velike težave, ki so izginjale in se še izgubljajo, čim aktivnejša je ljudska vzgoja in čim več je narodnega učiteljsva.

Umetnost, literatura, izobraževalna društva, knjižnice, gledališča, izobraževalni tečaji, učitelstvo in druga narodna inteligenca, nadalje težnja po znanju, ki jo ljudstvo dokazuje s številno prisotnostjo pri raznih sejah, kulturnih in zabavnih prireditvah: vse to predstavlja toliko možnosti in sredstev za ljudsko izobrazbo, da mora narod napredovati in se kulturni nivo naroda dviga, čim bolj se teh sredstev poslužuje.

Ministrstvo prosvete je z raznimi naredbami in odloki zagotovilo učitelstvu vseh kategorij potrebno svobodo, vpliv in oporo pri prosvetnem delovanju med narodom. Zato pričakuje od podrejenih šolskih oblastev, da bodo učiteljevo vzgojno in izobraževalno delo podpirale ne samo z zanimanjem za isto in pripoznavanjem istega, temveč tudi z moralno in gmetno podporo in polno zaščito prosvetnih delavcev. Posebno sreski, občinski in krajevni prosvetni odbori storijo lahko mnogo, ako podpirajo stremeljenja učiteljsva in delujejo z učiteljstvom roko v roki.

Učiteljevo poslanstvo narekuje tudi iniciativna skrb, da bi temelji izobrazbe, ki jih je dala mladini šola, ne prišli z izstopom iz šole v nič, marveč bi se le-ti uspešno razvijali nadalje za uspešno življenje.

Kot nestranskerke in od socialnega in političnega dela neodvisne korporacije bodo dobili prosvetni odbori mnogo zaupanja, ako bodo pritegnili poleg učiteljsva k ljudskoizobraževalnemu delu tudi izvenučiteljsko inteligenco in si na ta način pridobili polnoštevilni zbor poklicnih prosvetnih delavcev. V ta zbor naj bi se pritegnili strokovnjaki, ki bi mogli nuditi pouk o zdravstvenih, vzgojnih, umetniških, gospodarskih, političnih in o drugih vprašanjih.

Učitelstvo je z nepopisnim idealizmom izvrševalo izvenšolsko delo v onih časih, ko je bilo za to kruto plačano s preganjanjem. Ministrstvo prosvete upa, da se baš iz tega vzroka s podvojenim veseljem oprime tega dela sedaj in se vrne k svoji vzvišeni tradiciji v svobodni državi in svobodnem narodu.

Politično osvobojenje je prineslo tudi možnost, da bi zavladalo resnično in toplo razmerje med učiteljem in učencem in da se prijateljstvo med njima napravi že v šoli. V interesu naroda je, da ta zveza vzajemnega zaupanja preide tudi v državljansko življenje.

Kot prijatelj in zaupnik odraščajoče mladine ima učitelj prekrasno poslanstvo, da je mladim dušam voditelj v dobi, ko najlaže blodijo — da se jim prikaže, ko ga iščejo, da se jim daruje, kadar potrebujejo uteha.

Razne prireditve, razgovori z demonstracijami v raznih znanstvenih strokah, razlaga točasnih ali zgodovinskih dejstev, izkušnje iz potovanja in življenja v inozemstvu, posejana muzejev in zgodovinskih krajev prispevajo, da se krog spoznanj mladine razširi in razvoj razuma poglodi in se mladina vzgoji v zavestne državljane.

Isto ceno za izoblikovanje harmonične osebnosti imajo stvari, s katerimi se življenje zaljša in krepi. Sem spada n. pr. čtivo in razlaga lepih del, ogledovanja galerij, godbene, pevške in dramatične produkcije, izletji v kraje, ki ustvarjajo okus s svojimi prirodnimi in zgodovinskimi krasotami, opazovanje stavbnih in likovnih umetnosti.

Gospodarska in duhovna kultura naroda je v vzgojenem delu tako kreposten vir pomoči in svetovanja, da ne bo nihče v dvomih, kako uvažati mladino in ljudstvo v tir moralnega usposabljanja.

Učitelstvo mora postati duša in stebel ljudske izobraževalne akcije in državljanske vzgoje, ono mora postati reprezentant in voditelj te akcije.

Zastopstvo sekcije JUU pri novem načelniku prosvetne uprave g. Jos. Brezniku

Dne 24. oktobra se je zglasilo zastopstvo sekcije pri novem gosp. načelniku, ki mu je izrazilo čestitke k imenovanju, ga pozdravilo kot novega šefa z željo medsebojnega delovanja Udruženja s prosvetno upravo v dobrobit prosvete, šole in učiteljskega stanu, kot za državo pomembnega faktorja.

Načelnik prosvetne uprave g. Jos. Breznik

Zastopniki so v triurnem razgovoru izmenjali z gosp. načelnikom misli o aktualnih prosvetnih, šolskih in stanovskih vprašanjih ter so se dotaknili vprašanj prosvetne banke uprave, zadnjih volilnih upokojitev, premale vere do učiteljsva z ozirom na nastopanje lokalnih faktorjev v učiteljskih vprašanjih, premale opore in zaščite učiteljsva na podeželju glede javnega udeleževanja, pomanjkljivosti v disciplinskem postopku ter nujnost izpremembe zakona o narodnih šolah v tem pogledu, nedostatkov pri učiteljskih namestitvah in premetitvah ter potrebe izpremembe zakona o nacionalnih šolah v tem pravcu; potre-

v rapsodičnem slogu, kjer je prav zlasti upoštevan vokalni značaj skladbe. Zbor prehaja iz polifonije v homofonijo, ki jo vedno znova pozivljajo imitacije kratkih motivov, tako da se tudi tekst zapleta vedno bolj in bolj. Posamezni zbori si oddajajo melodije drug drugemu, naposled se strnejo v najnežnejšem pianu v celoto, h kateri se pristopita 2 otroška solo-glasova. Skladba je posvečena pevovodji Srečku Kumarju.

Josip Štolcer-Slayenski

je na sporedu s štirimi točkami (Voda zvirja iz kamena, Ljubavna pesma, Zagorska pesma in Čapljski Tataři), od katerih je ena lepša od druge. »Voda zvirja« je idealen primer, kako se da umetniško uporabiti medjimurski folklor. »Meknite se vi gore« je zagorska narodna za »seljački« zbor, pisana za Slavenškega frapantno preprosto. »Ljubavna« je strasti in čustva polna glasbena slika. »Čapljski Tataři« pa zopet preprosta, kjer pojo soprani s tenorji v oktavih, alti pa z basi. Pesem se mora ponoviti in je za ponovitev predpisan prav podivjano hiter tempo. Slayenski je izredno močan in samosvoj komponist, ki ga vpošteva ves svet. Njegove skladbe izdaja edicija Schott v Mainz.

Marko Tajčević: Četiri duhovna stiha.

Tajčevićevi »Duhovni stihi« (Hvalite imja Gospodnje, Glas Gospodenj, Skaži mi Gospodi in Vospoite Jemu) prinašajo slog, ki nekoliko sloni na Palestrinovskem in Galusovem, vendar se poslužuje tudi modernejših zvez akordov, v celotnem se pa drži starih, na bizantinske speve se naslanjajočih tonovskih rodov. Tako učinkuje še bolj arhaiistično od Gallusa. Akorde stavi tudi na pentatoničnem principu, prav moderna je v »Stihih« dinamika, se pa tudi izogiba vseh nepričakovanih in nians, ki jih je gojila n. pr. romantika, impresijonizem in ekspresionizem. Tajčevićev slog je novoklasičen, poduhovljen. V formi se komponist rad poslužuje kanonov, fugatov in imitacij sploh ter jih uspešno menjava z mogočnimi akordičnimi mesti.

Pavel Šivic: Pajek z muho pleše

je skladba s četveročno spremljavo, moderna, s plesnimi ritmičnimi elementi in se naslanja na moderne plesne — jazz. Je strogo četveroglasna, v diatoniko je vpletene precej kromatike, čeprav se naslanja na en tonovski način. Ritmično je skladba sinkopirana, kar se izraža posebno v spremljavi.

Slavko Osterc: Magnificat za mešan zbor in klavir

je komponiran na liturgični latinski tekst v petih stavkih. Prvi stavek Magnificat je pre-

be učiteljske stalnosti z ozirom na uspešno izvenšolsko delovanje, zapostavljenosti naravnim veroučiteljem v gornjih pogledih po zadnjem zakonu o veronauku, upokojitev za službo nesposobnih učiteljev in s polno službeno dobo, ki so že vložili prošnje za upokojitev, vprašanja poročenih učiteljev, vprašanja težkega socialnega stanja brezposelnih učiteljskih abiturientov, nevezgajnega postopanja pri uporabljanju disciplinskih sredstev pri prestopkih in pogreških, premestitev na poziv banske uprave »po lastni prošnji«, intervencij sekcije pri banski upravi in pri ministrstvu potom centrale JUU, vprašanja banskih in sreskih šol. nadzornikov, lokalnih zadev radovljiškega sreza, sodelovanja ženskega in moškega dijaškega zbora drž. učiteljskega in Ljubljani pri koncertu učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani in Zagrebu ter drugih vmesnih vprašanj.

Zastopniki sekcije so izročili gosp. načelniku posebno spomenico o najaktualnejših vprašanjih ter s tem v zvezi spomenico sklepov predsedniškega zbora v Mariboru 6. septembra 1932. ter spomenico glavnega odbora JUU v zadevi učiteljske stalnosti in premeščanj ter disciplinskega postopka.

Gospod načelnik je ljubeznivo pojasnil svoje naziranje in poglede o poedinih vprašanjih. Posebno je podčrtal potrebo distance v službenem razmerju, pri čemer je zastopstvo sekcije povdarilo, da ima samo v programu pospešiti vzgajanje starostne in službene distance ter utrditi službeno in stanovsko moralno. V načelnem pogledu je gosp. načelnik povdaril, da ne bo poznal strankarstva v službenih zadevah, pač pa bo gledal na vsestransko službeno korektnost. Brezkompromisen pa je glede zastopanja in vzgajanja k narodnemu in državnemu edinstvu in verske strpnosti s strani učiteljsva. V pogledu SKJ ne smatra za primeren ekstremen pritisk in obveznost, pač pa smatra, da mora učitelstvo napraviti svojo dolžnost v pogledu vzgajanja mladine v sokolskem pravcu in navajanja k sodelovanju pri Sokolu. Posebno toplo se je gosp. načelnik zavzel za brezposelne abituriente ter je priporočil sekciji, da jih tudi ona podpira, da bomo čimprej skupno rešili to vprašanje.

težno sedmeroglasen z deljenimi soprani, alti in tenorji, basi pa niso deljeni. Drugi del Quia fecit je 4glasen ženski zbor. Spremljava tega dela je v obliki passacaglie z ostinatno basovo figuro na najnižjem klavirskem registru. Tretji stavek Fecit potentiam je pretežno 6glasen, proti koncu pa 8glasen. Spremljavanje je zelo preprosto z mnogimi pavzami, da koralnega sloga tega stavka ne moti. Suscepit Israel je četrti del skladbe. Pisan je v obliki male vokalne fuge s prosto klavirsko spremljavo in homofonim koncem. Peti stavek Gloria je v začetku 5glasen, na koncu pa preide v 8glasnost. Klavir začne z ostinatno basovsko spremljavo, pozneje pristopajo novi glasovi tako, da na koncu zavzame 22 glasov.

Magnificat je pisan v arhaističnem slogu, z uporabo starih cerkvenih tonovskih načinov in najnovejših pridobitev zborovsko-kompozicijske tehnike. Posebno interesantni so konci posameznih stavkov, ki po čisto svojevrstnem kadenciranju ostanejo pri prvih treh stavkih na durovem akordu druge oziroma šeste stopnje, četrti stavek konča s prvo in drugo stopnjo, zadnji stavek pa konča povsem nepričakovano z molovim trizvokom namesto z durovim.

Skladbo je založila dunajska Universal-edicija, ki je sprejela več Osterčevih del v tisk. Zborovske glasovi so že izšli, partitura pa je v tisku. Skladatelj je delo posvetil Srečku Kumarju. Četveročrna klavirska spremljava se giblje pretežno v nizkih legah instrumenta in naredi dojem orgelskega zvoka.

Slavko Osterc: Ko sem ja služil

je a capella mešan zbor z refrenom podobnimi verzji na belokranjsko narodno besedilo. Vse nastrojenje zbora je šegavo, kar na tekst najboljše odgovarja. Kompozicija je preprosta in skuša zadeti belokranjski ton.

Nove predpisane tiskovine:

Proračun kraj. šol. odbora,
Obračun kraj. šol. odbora,
Zapisnik proračunske seje in
Zapisnik obračunske seje kraj.
šol. odbora

Naročila sprejema

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Koncert Učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani

Učiteljski pevski zbor v Ljubljani priredi v ponedeljek 6. novembra ob 20. uri v unioński dvorani v Ljubljani velik koncert. Ta koncert pričakujejo vsi glasbeni krogi z veliko napetostjo. Kako bi tudi ne! Pevski zbor, ki je bil dalj časa v krizi, se je pod predstvom tov. Dimnika in s pomočjo novega odbora reorganiziral. Kar je bilo dobrih pevcev pri zboru, so ostali. Posrečilo pa se je dobiti še mnogo dobrega novega pevškega materiala med tovariši in tovarišicami, tako da lahko rečemo, da še nikdar ni bil zbor tako močan in v tako posrečeni sestavi kot sedaj.

Zbor šteje nad 70 pevcev, za nekatere pesmi pomnožen z učiteljskišniki celó 130. Kljub tej množici pevcev pa je zbor glasovno izredno uravnotežen in barvno enoten.

Zbor vodi naš najboljši interpret profesor Srečko Kumar, ki mu bo mogoče prav zdaj pri tem mogočnem zboru pokazati vse svoje sposobnosti.

Tudi zaradi originalnega programa bo ta koncert pravi dogodek v glasbenem svetu. Na sporedu so samo jugoslovanski skladatelji. Mnoge skladbe se bodo izvajale sploh prvič. Saj je že znan učiteljski zbor po tem, da se ne izogiblje tudi težkih modernih kompozicij in da najraje sega po še nenatisnjenih skladbah in daje tako veliko pobudo našim skladateljem za nadaljnje delo.

Naj na tem koncertu nihče ne manjka. Ne samo zato, ker ga priredi naš zbor, ampak predvsem zato, ker nam pričara umetniški užitek kot ga nam nudijo le prav redke prilike.

Zanimivi program koncerta:

Gallus Jakob: Motetto LVI, 16eroglasen meš. zbor; Adamič Emil: Marija in brodar, meš. zbor; Logar Mihovil: Istro moja, zemjo moja, meš. zbor; Osterc Slavko: Magnificat, meš. zbor in klavir četveročno. — Matetič-Ronjgov Ivan: Čače moj, moški, ženski, otroški, meš. zbor in dva otroška glasova; Lajovic Anton: Vodica čista se vila, meš. zbor; Lajovic Anton: Napitnica, meš. zbor; Osterc Slavko: Ko sem ja služil, meš. zbor; Šivic Pavel: Pajek z muho pleše (Slow fox), meš. zbor in klavir četveročno. — Odmor. — Štolcer-Slayenski Josip: Voda zvirja iz kamena, Ljubavna pesma, Zagorska pesma, meš. zbori, Čapljski Tataři, meš. zbor in klavir četveročno; Tajčević Marko: Četiri duhovna stiha,

meš. zbor in bas solo. — Sodelujejo: Julij Betetto, dr. Danilo Švara, Dušan Marčelja in zbor ljubljanskega učiteljsiža.

Nekaj razlage posameznih točk:

Jakob Gallus: Motetto LVI (Domine Deus) ima vse prednosti tako zvanega Palestrinovskega sloga, v katerem je pisal tudi Gallus in ki se odlikuje po svoji resnosti, globini in plemenitosti. Ta slog izhaja iz napevov, ki so sorodni gregorjanskemu koralu in nabožnim latinskim tekstom prav posebno odgovarjajo. Motetta je 16glasna in sestoji iz 4 zborov, ki so vsi četveroglasni. Zanimivo je, da tvorijo prvi zbor soprani, drugega alti i. t. d. Vsi štirje zbori nastopijo vsak zase, pozneje se družijo po dva, trije, naposled pa v mogočno celoto vsi štirje.

Mihovil Logar: Moja zemja

je 8glasen na Draga Gervajsa besedilo v istrskem narečju. Komponist je moderno orientiran in skuša naznačiti v skladbi istrski folklor. Temu primerno je kompozicija tudi dovolj kromatična.

Ivan Matetič-Ronjgov: »Čače moj«

za otroški, ženski, moški in mešani zbor je v plemeniti, umetni folklori pisana žalostinka

DAMSKI jesenski in zimski PLAŠČ,

ki vam ga dobavi

Nizka cena!

DRAGO GORUP & Co.

Nizka cena!

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 16 I.

je zadnje mode, najboljše kvalitete, prvorazredno delo.